

-2433

L O F R E D E

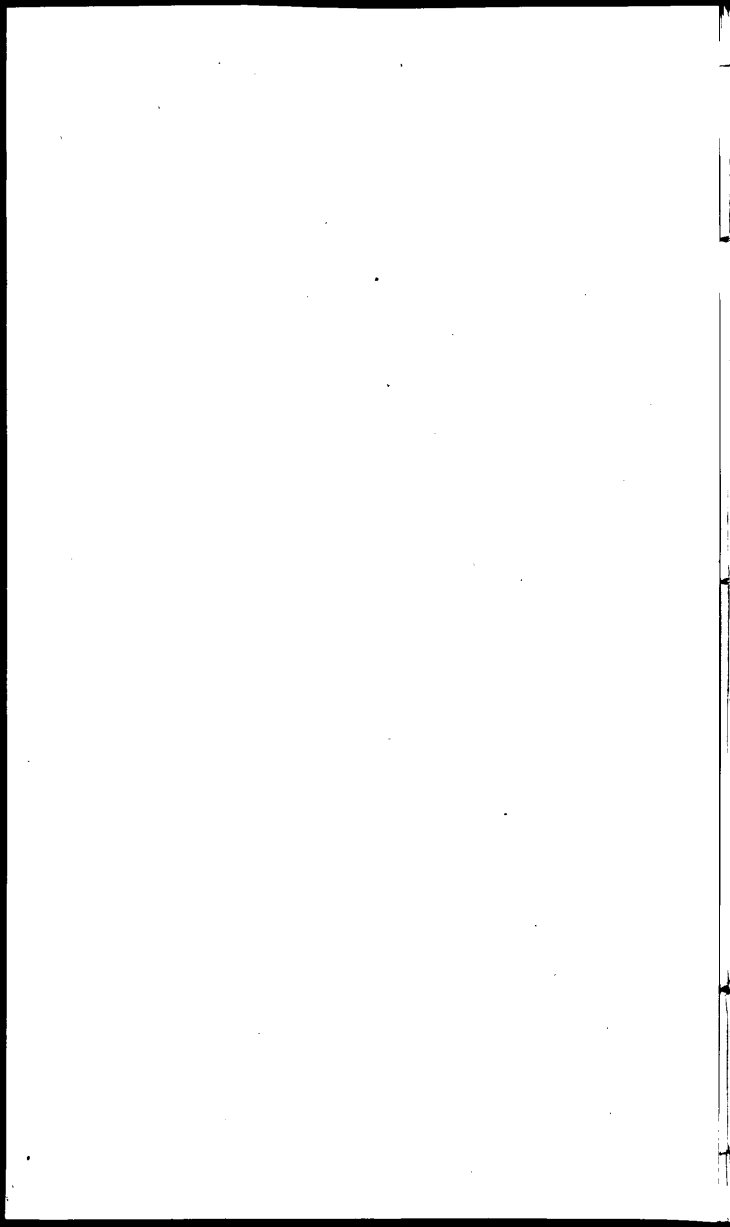
O P

H.G.OOSTERDYK.

D O O R

JERONIMO DE BOSCH.

A A N D E
L E D E N
V A N H E T
G E N O O T S C H A P
CONCORDIA & LIBERTATE

W O R D T . D E Z E
L O F R E D E ,
I N H U N N E
V E R G A D E R I N G

den 20 October 1795.

U I T G E S P R O K E N ,
T O E G E W I J D .

OOSTER-

O O S T E R D Y K.

Dat 'er niets is, het geen een Redenaar meer terughoudt, en met ontzag en ontroering vervult, dan de verwachting, welke zijne Toehoorders hebben, van het onderwerp, waarover hij spreken zal, gevoel ik op dit oogenblik zoo levendig, als men dit gevoelen kan.

Gij. Leden van dit door Eendracht en Vrijheid verbonden Genootschap zult hooren spreken over HERMANNUS GERARDUS OOSTERDYK, welken Gij. allen erkent, dat niet alleen een waardig, niet alleen een geacht, maar, jaaren achter een, een zoo nuttig, een zoo verdienstelijk Lid van deze Letterkundige Maatschappij geweest is, als ooit iemand gevonden werd, of zal gevonden worden.

A

Gij

Gij zult dit hooren van hem, welke zich niet alleen gulhartig heeft aangeboden, om aan dezere plicht te voldoen, maar door wien ook OOSTERDYK zelve gewild heeft, dat dit geschieden zou.

Gijl. zult dit hooren van hem, wiens vrijwillige pogingen, ter bevordering' van onze Letteroeffeningen, Gijl. altijd met eene bijzondere toegevendheid begunftigd hebt.

Het onderwerp is dus belangrijk; mijne begeerte om hetzelfde te behandelen vuurig; de belofte aan eenen vriend gedaan heilig; het vertrouwen op Ul. gunst beproefd en zeker.

Dan, schoon ik van dit alles ten vollen overtuigd ben, en weet, dat Gijl. met mijnen welmenenden iever genoeg neemt, zoo moet ik Ul. echter openhartig verklaren, dat ik vreeze, of ik aan die goede gedachten, welken Gijl. voor mij hebt opgevat, wel naar behooren zal kunnen beantwoorden. Daar ik, bij het opstellen dezer Redevoering, meer dan eens door droefheid werd overftelpt, en meenigmaal ondervond, dat mij die levendigheid

heid van geest, die gepastheid van uitdrukkingen en uitgebreidheid van denkbeelden, welke zoo hoogst nodig zijn, om zulk een uitmuntend voorbeeld naar waarde te schetsen, in meer dan één opzicht ontbraken.

Die eenen waarden vriend heeft gevonden, aan hem is een zeldzaam geluk te beurt gevallen: wanneer men denzelven moet misfen, leert men de waarde daar van meer bijzonder kennen.

Bij elken trek van het braaf karakter van OOSTERDYK, gevoelde ik dat gemis, en werd meer dan eens gewaar, welk een verheven medgezel mij op dit wankelend pad des levens ont-rukt ware.

Hier van anderen te willen overtuigen, is volstrektelijk onnodig.

Ik beroep mij op U. Leden van dit Kunstminnend Genoodschap!

Dit gestoelte, weleer door hem beklommen, om zijne achting en liefde voor mij uitteboezemen, strekken hier van tot getuige.

4

De minzame declinering, waar mede hij mijne redevoeringen aanhoorde; — de naarftigheid en iever, waar mede hij mijnen letterkundigen arbeid tragtte te bevorderen — De menigvuldige gesprekken in Uf. tegenwoordigheid gehouden, waar toe hij mij altijd uitnodigde — De bijzondere verkiezing, dat ik bij eene gulhartige maaltijd, welke wij onderling gewoon zijn te vieren, altoos zijne zijde zou bekleeden, doen mij in zulk eene nederigheid wegzinken, dat ik het goedertieren Opperwezen niet genoeg kan danken, dat hij mij zodaanig een' oprechten, braven, en kundigen vriend gefchonken heeft.

Ware ik niet zedert langen tijd gefterkt tegen het verlies van waardige panden mijner liefde en achting: had ik niet zedert lang hen leeren erkennen gelukkig te zijn, die, eene woelzieke wereld verlaten hebbende, aan die vreedzame gewesten zijn aangeland, welken wij flechts van verre befchouwen, en om welken wel te bereiken, voor ons noch meer dan één ftrijd zal nodig zijn: geene woorden, maar een gedurige vloed van traanen, en uitboezeming van klachten zouden mijn troost zijn.

Dan

Dan, ik moet U! droefheid, over het verlies van zulk een edel voorwerp uwer liefde, niet zoeken te vermeerderen.

En, zal ik eenigzins aan mijnen plicht voldoen, zoo dien ik ook mij zelve te wagten, om niet alle die opwellende aandoeningen, welke mijne ziel, bij zodaanig eene gelegenheid, als deze, gretig aangrijpt, optewakkeren.

Ik wil liever U! en mijne belangen in het oog houden, en een kleine, doch krachtige, schets geven van het leven en karakter van dien Man, voor welken wij allen eene bijzondere liefde en hoogachting hadden.

Zal zulks wél gefchieden, dan zullen wij ons moeten onthouden van alles, wat eenigzins schijnt overdreven, of te ver gezogt te zijn.

Wij zullen hier alleen de zuivere waarheid moeten hulde doen; naardien de deugden en de verftandige vermogens van hem, welke het gewichtig onderwerp dezer Redevoering zijn zal, noch eenen bloemrijken stijl, noch eenige verhevene uitdrukkingen, of dichterlijke fieraaden

---

bchoeven, en naardien de ontwikkeling van zijn inborst, de vertoning van zijne natuurlijke neigingen, het daar uit afgeleid verhaal van zijn gedrag en zeden, en eene korte beschrijving van zijne algemeene kundigheden, genoegzaam zullen zijn, om hem naar waarde te leeren kennen.

Vooreerst, zal ik hier volgen eene korte schets van zijn leven, welke hij zelve geschreven, en mij op zijn ziekbed overhandigd heeft.

Vervolgens, zal ik daar uit eenige denkbeelden afleiden, omtrent zijne gemaakte vorderingen, in het opwakkeren van zijne zedelijke en verstandige vermogens, welken echter voornaamlijk hunne betrekking zullen hebben op dit door Eendracht en Vrijheid bloeiende Genoodfchap; terwijl wij de gewichtige taak, om zijne overige bekwaamheden, als die van een' ervaren en voorzichtig Geneesmeester, afte maalen, overlaten aan die genen zijner Vrienden, welke, Leden van dit Genoodfchap, bekwaamheid daartoe in eene ruime maate bezitten.

Verleent derhalven Ul. aandacht aan dit, door hem zelve opgestelde, eenvoudige verhaal, waarin

ik

ik het mijnen plicht geoordeeld heb te zijn, niets te moeten veranderen.

„ Ik ben gebooren den 19^{en} November 1731,
 „ te Katwyk aan den Rbyn, alwaar mijn Vader
 „ toen Predicant was, zijnde geweest JACOBUS
 „ OOSTERDYK, oudste Zoon van HER-
 „ MANNUS OOSTERDYK SCHACHT,
 „ Hoogleeraar in de Geneeskunde te Leyden.
 „ Eer ik noch een half jaar oud was, werd
 „ mijn Vader beroepen te Utrecht, waar door
 „ die plaats de plaats mijner opvoeding gewor-
 „ den is.

„ Nadat ik op de Franfche School gegaan had,
 „ alwaar ik niet veel vorderde, kwam ik, met
 „ het begin van 1741, op de latijnsche School,
 „ alwaar ik aanstonds meer vorderingen maakte,
 „ dewijl mij, ik weet niet hoe, de latijnsche
 „ taal terftond meer behaagde.

„ In Februarij 1744 verloor ik, den 15^{en}, mij-
 „ nen Grootvader, en daags daar aan, den 16^{en},
 „ mijnen Vader. De Eerste had, een jaar te vo-
 „ ren, wanneer ik bij hem eenige dagen te Ley-
 „ den doorbracht, mij, op verscheidene wijzen

„ aangezet, om Doctor te worden, daar ik anders, in die mijne kindsheid, veele blijken had
 „ gegeven, van grooten zin te hebben in Predicant te worden, om zoo doende publiek te
 „ kunnen spreken: welke zucht mij ook bijbleef,
 „ zodat ik altijd meer verheugd was door het
 „ doen van de *Gratiarum Actio*, dan door den
 „ prijs zelve, welken ik verkreeg.

„ Met de groote Vacantie van het jaar 1746
 „ had ik de Latijnsche Scholen doorlopen, en
 „ deed, den 14^{en} September, den eersten prijs
 „ bekomen hebbende, mijne Oratie, tot onderwerp
 „ hebbende: *Medicos Reipublicae magis esse necessarios quam Caussidicos*, (dat is: dat
 „ de Medicijnmeesters noodzakelijker voor het
 „ Gemeenebest zijn, dan de Rechtsgeleerden).

„ Nu werd mijn Oom, JOANNES OOSTERDYK SCHACHT, Hoogleeraar in de
 „ Geneeskunde te Utrecht, de Raadgever, om trend het aanleggen mijner studien.

„ Deze bragt mij in perfoon bij de Profesoren
 „ ARNOLDUS DRAKENBORCH, en PETERUS WESSELING, om bij den eersten,
 „ dat

„ dat jaar , zijne lesfen over de *Historia Uni-*
 „ *versalis* , en de *Heautontimorumenos van Te-*
 „ *rentius* , en bij den laatften , die over het
 „ Grieksch bijtewonen. Waarbij ik nog de les-
 „ fen van den Profesfor REITZ , over *Heinec-*
 „ *cii Styli Cultioris fundamenta* , waarnam.

„ Met het begin van het jaar 1748 , verloor ik
 „ den Profesfor DRAKENBORCH : weshal-
 „ ven ik toen de *Historia Universalis* verder bij
 „ den Profesfor WESSELIING ging hooren ,
 „ bij wien ik ook , tot drie jaaren toe , het
 „ Grieksch Collegie heb bijgewoond , waarin ik
 „ dien uitmuntenden man over het *Euangelium*
 „ *van Lucas* , over de *Handelingen der Apos-*
 „ *telen* , en over den *Plutus van Aristophanes*
 „ gehoord heb. Ook woonde ik toen bij
 „ zijn Collegie over het Latijn : zijnde *Sal-*
 „ *lustius* toen de Aucteur , welken hij ge-
 „ bruikte.

„ Vervolgens ging ik over , met mijne ftudien ,
 „ tot de Mathesis en Physica , waar over ik den
 „ Profesfor ODÉ gehoord heb.

„ Dus van deze voorbereidende Wetenschap-
 „ pen voorzien zijnde , kwam ik tot mijne

„ hoofdstudie, waarin mijne Leermeesters wa-
 „ ren mijn Oom JOANNES OOSTERDYK
 „ SCHACHT, in de Theorie en Practijk, en
 „ Profesfor WACHTENDORFF, in de Botanie
 „ en Chemie, als ook de Profesfor WOERT-
 „ MAN, in de Anatomie en Chirurgie.

„ Onder deze Profesforen dan, volbracht ik
 „ mijne verdere Academische Studien.

„ Dan, in het begin van het jaar 1754, de
 „ Heer HAHN tot Profesfor in de Natuur-
 „ kunde beroepen zijnde, besloot ik ook nog,
 „ dat laatste jaar mijns verblijfs op de Acade-
 „ mie, dien toen jongen Hoogleeraar te hooren:
 „ het welk mij ook waarlijk van veel nut ge-
 „ weest is.

„ Aldus 8 Jaaren op de Academie doorgebracht
 „ hebbende, werd ik, den 26 Sept. 1754,
 „ tot Medicinæ Doctor gepromoveerd, nadat
 „ ik mijne disertatio inauguralis *de motu mus-
 „ culorum* geschreven had: welke stof, bij-
 „ zonder in dien tijd, te passe kwam, alzo het
 „ *Systema irritabilitatis* eerst begon opgang te
 „ maaken.

„ Den

„ Den 1 Maïj van het volgende jaar 1755,
 „ ftelde ik mij ter woon in Amfterdam, om daar
 „ de Praëtiik te oefenen. Dezelve nam zeer
 „ traag op, en ik had dus veel gelegenheid om
 „ te ftudeeren.

„ Ondertusfchen bleef mij de lust tot de
 „ Poëzij geftradig bij, en ik maakte, nu en dan,
 „ eenige Latijnsche vaerzen; gelijk ik op de
 „ Academie mede gedaan had. Maar hier meer-
 „ der gelegenheid krijgende, om met neder-
 „ duitfche Dichters omtegaan, en veel genoe-
 „ gen in den Schouwburg vindende, begaf ik
 „ mij ook meer tot de nederduitfche Poëzij:
 „ zo dat de latijnsche meest achterbleef, en ik,
 „ vervolgens, maar nu en dan een latijnsch
 „ vaers maakte; ja geheel niet, tot dat ik
 „ eenige jaaren laater, door den omgang met mij-
 „ nen Vriend DE BOSCH, weder lust kreeg,
 „ om mijne krachten in de latijnsche Dicht-
 „ kunst te beproeven; gelijk ik dan ook, in de
 „ laätfte 10 of 12 Jaren, eenige gedichten, en
 „ daaronder lierdichten, in die taal verbaar-
 „ digd heb.

„ Veele hollandsche Gedichten heb ik ge-
 „ maakt, waarvan zeer veele, afzonderlijk, tel-
 „ kens,

„ kens, op mijne kosten gedrukt zijn gewor-
 „ den, om ze aan mijne vrienden medetedeelen.

„ Eén gebrek had ik, door den weinigen tijd,
 „ welke mij nu van mijne beroeps-bezigheden
 „ overschoot, naamlijk, dat ik 'er niet veel
 „ moeite aan deed, eenige weinigen uitge-
 „ zonderd.”

Volgens dit kort, maar belangrijk, verflag, (omdat het uit zijne eigen pen is voortgevlodid, en eenige bijzonderheden bevat, welke ons door geen anderen kunnen worden medegedeeld) ziet men den oprechten man; die van brave ouderen voordgebracht, in zijne eerste kindsheid reeds genoot de hulp en den raad van naastbestaan- den, niet minder door hunne zedelijke hoedanig- heden, dan door verkregene kundigheid, en uit- gestrekte geleerdheid, in Europa alom bekend en bemind.

De taal van den wijzen ULYSSES tegen den snorkenden AJAX gevoerd, moge vooral in dezen tegenwoordigen tijd, de goedkeuring van veelen wegdragen. „ Geslachten, Voor-
 „ ouders, en die dingen, die wij zelve niet
 „ ver-

„ verrigt hebben , noem ik nauwlijks de on-
 „ zen:” — evenwel verdienen de woorden
 van HORATIUS niet minder onze opmerking,
 volgens de vertaling van OOSTERDYK, aldus
 luidende :

- „ Der flouten kroost is stout van aart.
- „ Reets is de deugd van rund en paard
- „ In kalf en veulen op te spóoren.
- „ Nooit heeft een arend , heet naar jagt ,
- „ Onnoosle duiven voordgebracht.
- „ Maar leering kweekt het aangebooren.
- „ De kunde en oefening in deugd
- „ Bevorderen den moed der jeugd :
- „ Maar als men 't vormen van de zeden
- „ In 't minst verwaarloost , word wel ras
- „ Wat door geboorte aanzienlijk was ,
- „ Ontziedt door ongeregeldheden.

Men spreke zeer veel van Gelijkheid : maar
 de Ongelijkheid, welke men, zoo omtrend het
 verstand, als omtrend de zeden bij het mensch-
 dom bespeurt, is veelal toeteschrijven aan de
 verschillende opvoeding, die men genoten heeft.

Gelijk een kundig landman de tedere ranken
 van den wijngaard zodanig weet te buigen en te
 leiden, dat dezelve groot voordeel en sieraad
 verschaffen : alzo weet ook de bedreven hand van
 een

een' kundig' meester het teér en kinderlijk ge-
moed te vormen en optewekken tot liefde voor
kunsten en wetenschap, waardoor de mensch,
een man geworden zijnde, tot eer en nut ver-
strekt voor zijne tijdgenooten en nakomelingen.

OOSTERDYK tot zijn 13 Jaren genoten
hebbende het onderwijs van zijnen braven Vader
en Grootvader, kwam, gelijk wij uit zijn eigen
verhaal hoorden, in handen van zijnen Oom,
den geleerden en zeer welspreekenden Hooglee-
raar, JOANNES OOSTERDYK SCHACHT.

Deze maakte, door zijnen gemeenzamen en
liefderijken omgang, zich meester van het hart
des jongelings; wees hem den rechten weg aan,
om zijne studien wel te volbrengen; en wakker-
de deszelfs iever en weetlust geduriglijk op.

Dit had zodanigen invloed op hem, dat men,
in vervolg van tijd, nimmer kon gewagen van
JOANNES OOSTERDYK SCHACHT, of tra-
nen van erkentenis vloeiden uit zijne oogen.

In dezen erkende hij den kundigen leidsman
zijner jeugd, die hem den goeden smaak, in het
beoefenen der wetenschappen, had ingeboezemd,

en als van verre had doen bemerken, hoe edel het ware, aan de verdienften van dit geleerd en be-roemd geflacht, waaruit hij geboren was, te beantwoorden.

Het waren hier geene trotsche wapens, door barbaarſche Heerschzucht verkregen, maar werken van Geleerdheid en Vernuft, welken het geflacht der OOSTERDYKEN veradelden, en waarop de aankwekeling zijne oogen moest vestigen.

Bij HOMERUS, welken ſchrijver men weet, dat in eene bijzondere hoogachting bij onzen Vriend geweest is, beroepen de helden zich meestal op hunne Voorvaderen.

STHENELUS en DIOMEDES verheugen zich in het verhaal van de roemrijke daden, door hunne Voorouderen verrigt, en beweeren, niet minder deugdzaam en dapper te zijn, dan dezen. En waarom zou dit niet nog heden plaats hebben? Wie is zoo geheel van allen gevoel ontbloot, die, op het gezicht der beeltenisfen zijner brave Voorouderen, zich niet aangefpoord vindt, om derzelve deugden naarte volgen?

In ons gemeenebest wekken zelfs de namen van de SCALIGERS, HEINSIUSSEN, VITRINGAS, GRONOVJUSSEN, SCHULTENSSEN, BURMANNEN en OOSTERDYKEN de aandacht der Ingezetenen op; en, hoe zeer overtuigd men ook schijne te zijn, dat niets dan eigen verdiensten moet in aanmerking genomen worden, verheugt men zich echter, wanneer men nakomelingen ontmoet, die zich waardig hunner geboorte gedragen, en den luister van dezelve niet laten verlooren gaan.

OOSTERDIJK behoorde onder die edele zonen; nimmer week hij af van het voetspoor zijner vaderen, maar trachtte altijd hoger en hoger opteklimmen.

Alle de uren zijns levens werden besteed ter verkrijging van kennis. En, kwam hier voornaamlijk in aanmerking de post, waartoe hij zich had bekwaam gemaakt, niet minder werd hij bekoord door het fraaije en nuttige, het geen de beschaafde letteren opleveren.

De vruchten van dezen zijnen arbeid aan zijne vrienden en bekenden medetedeelen, was zijn grootste genoegen, waar van wij zullen zien,
hoe

hoe deze Vergadering de uitnemendste blijken, en heerlijkste getuigenissen kan opleveren.

Vonden dan zijne eerste pogingen, gelijk hij zegt, om de Geneeskunde alhier te oefenen, niet dien algemenen bijval, welken men, natuurlijk, van eenen ervaren jongeling verwachten moest; het vooroordeel der menschen was hiervan de oorzaak.

Men kon niet duldten, dat hij, die tot Medicijnmeester geroepen was, zich met het grootste vermaak in de Letter- en Dichtkunde oefende.

Deze kunsten, veel nauwer met elkander verbonden, dan men doorgaands denkt, en door de grootste vernuften, als ARATUS en NICANDER, HIERONYMUS FRACASTORIUS, HADRIANUS JUNIUS, en PETRUS LOTICHIUS SECUNDUS, op eene uitnemende wijze vereenigd, konden, volgens de zwakke denkbeelden van zijne tijdgenoten, niet wel te gelijk bearbeid worden.

Niemand echter zal twijfelen, of OOSTERDYK heeft de ongesteldheid van hen, die hem

de bewaring van hunne gezondheid hadden toe-
vertrouwd, met alle naauwkeurigheid in acht-
genomen.

Maar hiervan kon men geene zwaarmoedige
en vreesachtige mannen, of verlegene en vraag-
zieke vrouwen, die altijd willen, dat men
over den zieklijken toestand van hen zelve,
of dien van anderen zal spreekken, zoo schielijk
overtuigen: te meer, daar OOSTERDYK, na het
bezoek bij de kranken te hebben afgelegd, het
liefst tot redekavelingen overging, die eenige
betrekking op zijne letteroefeningen hadden.

Ik weet, hoe algemeen dit zwak bij het
menschdom is, dat men wil, dat de Medicijn-
meester gedurig zijne aandacht zal vestigen op den
lijder. Ik weet, dat veele Medicijnmeesters zich
daarnaar op een wonderbare wijze kunnen schik-
ken: maar dit weet ik tevens, dat noch lijder,
noch omstanders, die enkel op uiterlijkheden
letten, in staat zijn, om over de aandacht van
een ervaren en kundig Geneesmeester te oor-
deelen.

Eenige afwendingen zijn hier mogelijk nodig;

en

en het doet, ten dezen opzichte, de nagedagtenis van OOSTERDYK geene geringe eer aan, dat die Man, in welken de Burgers van Amsterdam weleer het grootst vertrouwen, omtrent de Geneeskunde, stelden, die man, welke in het algemeen hier ter stede werd aangebèden, de kundige en beroemde HOVIUS, niemand anders tot zijnen lijfarts, dan OOSTERDYK, verkozen heeft.

Na den dood van den vermaarden Geneesheer DE VISSCHER, wiens lieveling hij was, werd zijn praktijk, niet tegenstaande zijnen overal bekenden lust tot de beoeffening van Poëzij en Letterkunde, zeer spoediglijk vrij algemeen; en de eerste bedieningen, waarover men van Stadswogen moest schikking maaken, werden hem van zelfs aangeboden, welken hij ook allen, met een bijzondere vlijt en kunde, heeft waargenomen: wanneer, eindelijk, het gezag van HOVIUS, na deszelfs overlijden, eene zoo algemeene goedkeuring te wege bragt, dat men, van alle kanten, zijne toevlugt tot OOSTERDYK, als Geneesheer, nam.

Hij, tredende in de voetstappen van zijnen Oom en Leermeester, zegt in het eenvoudige

de waarheid, floeg de menschelijke natuur nauwkeuriglijk gade, en wist in algemene en bekende ziekten, zo als die doorgaands bij den land- of arbeidsman voorvallen, het overtollige in de lichaaften afteleiden, of het gebrekige, op eene voorzichtige, en met de kunst overeenkomende wijze, te herstellen.

Hij drong met zijn verstand door tot in de verborgenste schuilplaatsen van het menschlijke hart. Hij wist, bij den bekommerden vader des huisgezins, of de angstvallige moeder, bij den verliefden jongeling, of het gevoelige meisje, even als een andere ERASISTRATUS, de oorzaak der verborgen kwaal te ontdekken, en gaf, zo wel heilzamen raad voor de ziel, als gepaste geneesmiddelen voor het lichaam.

Maar het is, gelijk ik reeds gezegt heb, mijne taak niet, hem als ervaren Medicijnmeester te schetzen.

Evenwel kan ik niet nalaten hier iets bijtevoegen, het geen opmerking verdient.

SERVIUS SULPICIUS, wanneer hij CICERO, treurende over zijne geliefde dochter TULLIA, zal

zal troosten, brengt hem onder het oog de troostreden, welke hij zelve weleer, om de droefheid van anderen te verminderen, gebezigd had, en vermaant hem, bij die gelegenheid, om zulke Medicijnmeesters niet naartevolgen, welken voor-geven, de kunst, om anderen te genezen, volkomenlijk te verstaan, maar zich zelve niet genezen kunnen.

Onder dezen behoorde, voorwaar, onze Vriend niet. Hij wist hier zoo goed over zich zelve, als over anderen te oordeelen.

Meer dan een jaar te voren, gaf hij mij zijnen toestand te kennen; schreef zich zelve de allergepaste middelen ten gebruike voor, en verstonde den aart van zijne ziekte zoo wel, dat hij mij, van tijd tot tijd, den loop van dezelve voor-afpelde, en met een bedaard gelaat te kennen gaf, dat zij binnen kort een einde aan zijn leven zoude maken.

Wanneer hij, derhalven, vermagerd en uitge-teerd zich aan zijne stoel of legerstede moest verbinden, sprak hij wel voornamenlijk met zijnen Vriend VAN DER EEM, maar ook met anderen van zijne kundige Ambtgenooten, die

hem kwamen bezoeken; en was met hen volkomenlijk overtuigd, dat men wel het dragen van zijn ongemak eenigzins zou kunnen verlichten, maar nimmer geneezen.

Onder dit alles gedroeg hij zich, als een waar Christen en Wijsgeer; onderwierp zich aan den wil van Hem, die 't al bestierd; nam zijne toevlugt tot zijne beminde letteroefeningen, welken hem zulk eene vredige uitspanning verschafte, dat hij, niettegenstaande het toenemen zijner ziekte, dagen doorbragt, zonder op tijd en uur te letten; mij intusfchen verhaalende, met eene bedaardheid van geest, volmaakt gelijk aan die van zijnen gezonden tijd, met welk vermaak hij de latijnsche gedichten van HOSSCHIUS en WALLIUS, door mij hem toegezonden, had uitgelezen, terwijl hij wederom uitzag naar andere voorwerpen van ware Dichtkunde en Welsprekendheid, om op het einde der loopbaan hierin noch zijne weetlust te voldoen.

Men zal mogelijk denken, dat ik hier eene grootheid van ziel wil afmaalen, welke niet bestaat. Maar ik begeer geen Lofredenaar te zijn, ten koste der waarheid.

OOSTERDYK, steunende op de onwankelbare gronden van het zuivere Christendom, zag met genoegen uit naar de zalige gewesten zijner eeuwige bestemminge; en was zoo vreemd van alle zwaarmoedige en angstvallige gedachten, dat hij zelfs het droevige gelaat van anderen, welken hem, omtrent zijnen zieklijken toestand, beklagden; niet verdraagen kon: waarvan zijne brave huisvrouw (*) zodanig overtuigd was, dat ik Ul. kan verzekeren, dat ik haar in den gantschen loop der ziekte van haaren man, nimmer anders heb aangetroffen, dan met een vrolijk gelaat, en wel te moede: terwijl ik die zelfde Vrouw, naa de verhuizing van haren dierbaren echtgenoot, nooit anders heb gezien, dan met heete traanen op de wangen.

Deze, wanneer zij, weinige oogenblikken voor den dood van haren man, te kennen gaf, dat zij gaarne medgezellinne was van dien gelukkigen overgang, kreeg tot antwoord: „Dat verlangen zal u, in vervolg van tijd, best troosten over uw verlies.”

Welk

(*) AAFJE MARGARETA BROUWER, met welke bij getrouwd is 3 April 1759.

Welk eene kalnte des gemoeds moet hier gehuisvest hebben ! Welk een zuiver geweten moet hier hebben plaats gehad ! Welk eenen diepen indruk moet hier eene zedert lang geoeffende godsvrucht hebben te weeg gebragt !

OOSTERDYK was op zijn sterfbed niet als een held, die ten strijde gaat, maar als een overwinnaar, die verzekerd is van zijne ophanden zijnde zegepraal. Niet als een vreemdeling, welke alle oorden der wereld doorkruist hebbende, zijn eigen Vaderland vergeten heeft, maar als een reiziger, welke na alles gezien, doorzocht, en gekend te hebben, blijmoedig en behouden aan het land flapt, waar hij te huis behoort, die zijn sterfelijk deel aflag als een' kleed, om omgeven te worden met heerlijkheid.

Mij is niet onbekend, dat men, veelal, het angflig of genoeglijk uiteinde der menschen, aan natuurlijke oorzaaken, en de gesteldheid van de ziekte zelve, gewoon is toeteschrijven; maar men neemt ook ras hiertoe zijne toevlugt, voornaamlijk, wanneer onaangename aandoeningen, uit het vorig gedrag des lijders afgeleid, onze ziel met droefheid vervullen.

Maar

Maar dit moge dan in zommige gevallen waar zijn : het heeft echter hier die kragt, of dat gewigt niet, het welk men daar in meent te vinden.

Wij beschouwen hier eenen man, welke zijnen geheelen levensloop met het bezoeken der zieken besteed, en in zijne ledige uren kundigheden heeft verzameld, welken niet alleen het verganklijke leven betroffen, maar groter bedoelingen hadden : wiens zedelijk gedrag en onbevleete wandel de eenige oorzaaken zijn van dat stil genoeg, waar mede hij zulk eene geduchte reistoet ondernomen heeft.

Van daar dat wonderbare, het geen bij hem stervende heeft plaats gehad, en de aandacht van veelen tot zich trok. Den dood voelende naderen, was hij niet alleen zonder vrees: maar sloeg de hand aan de lier, om het Opperweezen, in welluidende versen, voor zijne bewezen weldaaden te danken; wanneer hij niet afliet, die bijzondere gunst van God te erkennen, welke hem in zijne ziekte vergund had, zich met die Letteroefeningen te verlustigen, waarvan hem, in zijne gezonde da-

gen, zijne menigvuldige bezigheden veeltijds hadden afgetrokken: terwijl de voorschriften van eenen redlijken Godsdienst, en een vast geloof in die leer, welke door JEZUS CHRISTUS is aan het licht gebracht, de bekommernissen deden verdwijnen, en de aangenaamste vooruitzichten opleverden: zodat hij nu de zalige rust inging, met een welbereid en vrolijk gemoed, en dien dag, verschrikkelijk voor anderen, aanmerkte als een gezegend tijdstip, wanneer hij, van alle aardse zorgen ontslagen, ruime stoffe zou vinden tot uitbreidinge van de oneindige goedertierenheden des Allerhoogsten. (*)

Wij oogen hem naa, en verblijden ons, dat hij wel is aangeland, schoon wij zijn gemis nadrukkelijk gevoelen, en de Maatschappij daardoor ontbloot zien van een waardig voorwerp van algemene achting.

Het is moeilijk, een braaf karakter met woorden te schilderen, en alle deszelfs uitnemende hoedanigheden zodanig onder het oog van vrienden en bekenden te brengen, dat men ge-
nood-

(*) Hij is gestorven op Zondag den 19 April 1795.

noodzaakt wordt, bij zich zelven uitroepen ;
 „de man was alzo, ik zie hem dus handelen, het
 gezegde is waaragtig.”

Wij zullen beproeven, wat wij hier kunnen
 te weeg brengen.

De Redenaar, welke eenen man van verdien-
 sten uit zijne schriften heeft leeren kennen, en de
 vruchten van deszelfs vernuft en geleerdheid weet
 mededeelen aan zijne tijdgenooten, is alzins lof-
 waardig. Maar, gelijk het veel verschilt, wat iemand
 schrijft, of doet, zoo is het ook belangrijker,
 bij ondervinding te spreken, en iemands schoo-
 ne zedelijke hoedanigheden uit eenen geduuri-
 gen omgang te weten. Hier aan ligt der Maat-
 schappij in het bijzonder gelegen, en wij hoo-
 pen, dat eene nadere kennis van OOSTERDYKS
 deugdzame hart, en voorbeeldige gedrag, zowel
 zommigen ter navolginge aanspooren, als ande-
 ren in hunne deugdliovende beginzels zal be-
 vestigen.

Zachtmoechtigheid en vredelievendheid waren
 de eigenaartige kenmerken van zijne inborst.
 Alles, wat de liefde en eendracht onder het
 mensch-

menschdom kon flooren, was voor hem ondraaglijk. Dan werden de hartstochten bij hem in eene ongewone beweging gebracht; en men zag den zachtzinnigen man van gelaat veranderen; verdrietige trekken ontluisterden het anderszins blijmoedige gelaat, en zijne bekende vrolijkheid scheen geltoord door verborgen hartzeer.

Dit werd, onder anderen, bemerkt, bij het ontstaan der burgerlijke oneenigheden, waardoor, in de laatsten jaaren zijns levens, ons dierbaar Vaderland is geschokt. Dezen hadden eenen aanmerkelijken invloed op zijne inwendige rust.

Een waar voorstander van vrijheid, maar ook een groot beminnaar zijnde van orde, zonder welke noch huisgezin, noch gemeenebest bestaan kan, was hij bedugt voor het verlies van beiden.

Men hoorde hem van tijd tot tijd met nadruk klagen, over de verflapping van broederlijke liefde en eensgezindheid.

Zijn brandende iever voor de weetlust scheen
al-

allengskens te verflaauwen, en eene zekere droefgeestigheid beheerscheres te worden van zijnen geest.

Dit natuurlijk gevoel van een vaderlandsch hart maakte ons met reden bekommerd; te meer daar wij zelven gedurig moesten strijden, om het verdriet over zaken, welken geheel niet in onze hand zijn, te boven te komen.

Dan, op het ogenblik, dat bij OOSTERDYK alle iever voor de beschaafde letteren schein uitgebluscht, werd hij aangefpoord tot eene onderneming, welke noodzaaklijk zijne gedachten van den toestand des Vaderlands veelal moest aftrekken, en waarvan de gelukkige gevolgen, door het nageflacht van Nederland, nog zullen geëerbiedigd worden.

Nu en dan had hij een Lierdicht van HORATIUS in nederduitsche versen overgebracht: thands ondernam hij alle de boeken van dien latijnschen Lierdichter op dezelfde wijze te behandelen; en het heeft hem mogen gebeuren, weinige dagen voor dat hij, uit hoofde der ziekte, zich aan zijne kamer moest verbinden, daar aan de laatste hand te leggen.

Dit

Dit belangrijk werk zal, naar alle waarschijnlijkheid, door den druk worden gemeen gemaakt, met vermelding van dat dierbaar genot van vrede en vergenoeging, het welk de dichter, onder het vervaardigen van hetzelfde, op eene bijzondere wijze ondervonden heeft.

Met deze zachtheid van aart waren vereenigd eene onbekrompen mildadigheid en diepgaand medelijden, hetwelk hem kenschetste als lid van de Maatschappij der drenkelingen: want al wat tot heil van het menschedom strekte, moest OOSTERDYK trachten te bevorderen. Hiermede hield zijne edele ziel zich gestadiglijk bezig.

Hoe sterk de verkeerdheden, rampen, en elenden van zijnen medemensch hem drukten; noch sterker rees hij op, wanneer hij die gebreken of ongevallen konde genezen of verzagten.

Maar hier valt nog meer te zeggen: want hoe nauwkeurig ik ook, bij het opstellen van dit belangrijk gedeelte dezer lofreden; mij de zedelijke hoedanigheden van OOSTERDYK heb gepoogd voor den geest te brengen, gevoel ik egter,
dat

dat 'er noch veele prijzenswaardige door mij met stilzwijgen zullen worden voorbijgegaan.

Met al dat zachte, en vredelievende ging tevens eene achtbaarheid gepaard, welke men wel heeft kunnen zien, maar welke men niet beschrijven kan.

De minzaamheid, waarmede hij een' ieder bejegende, deed den hovaardigen nederbuigen, en den stuurschen en wreevelen man beschaamen.

Vrolijk was hij in het gezelschap zijner Vrienden, en ontrok zich nimmer aan geregelde uitspanningen. Zijne spraakzaamheid en genoegenschenen echter merklijk te vermeerderen, naarmate het gewicht der redekaveling meer en meer de beoefening van kunsten en wetenschappen betraf.

Hierdoor werd hij tot zijn voornaam doeleinde gebragt; want uitspanningen, wandelingen, beschouwingen, gesprekken, en zelfs slapeloze nachten strekten hem tot werkzaamheden, waarin zijne ziel zich begeerde uittebreiden, en tot ware kennis te komen.

Vreemd, derhalven, en geheel onbekend was hier

hier de vadzige ledigheid, waaruit of kwade hebbelijkheden of ongeneeslijke ziekten geboren worden.

Hier was van volle kragt, het geen CATO, volgens het verhaal van CICERO, heeft aange- teekend, dat PUBLIUS SCIPIO gewoon was te zeggen, dat hij nooit minder ledig was, dan wanneer hij ledig scheen, en nooit minder alleen, dan wanneer hij alleen was.

Eene geduurige en onafgebroken werkzaamheid van geest had hier geheel en al de overhand. Men kende geene aflosfing, en was, ten dezen opzichte, voor geene uitspanningen vatbaar.

Dit werd ondervonden bij de eene en andere gelegenheid: doch voornaamlijk des zomers, wanneer hij bij goede vrienden werd genodigd op het Land.

De tijd daartoe bepaald was zelden een geheele, meest, een halve dag.

Was de gastheer een man van kunde, een man van finaak, een man van letteren, de omgang werd wel ras belangrijk.

Men

Men wandelde langs lommerijke laanen, groene dreven, of bloemrijke velden, elkander geduurig onderhoudende over het een of ander letterkundig onderwerp; terwijl een ieder zijne aanmerkingen daaromtrent gulhartig mededeelde.

Dan was OOSTERDYK in zijn kracht, in zijn kring geplaatst. Dan zag men hem tot een toppunt van genoeg geklommen, het welk zijn hart met blijdschap vervulde; uit zijne vriendelijke oogen schitterde; zijne schreden met vreugd verzelde; en nog jaren daar na door zijn' erkentelijken mond werd uitgeboezemd.

Meer dan eens hebben wij dit bijgewoond, en herinneren ons nog menigmaal die weinige, maar zegenrijke uren, in een kleinen kring van kundige vrienden, op deeze alleraangenaamste wijze, doorgebracht.

Waren, daartegen, de gastheer en de genen; welken hij uitgenodigd had, niet zo zeer bekend met de letteroefeningen, als wel beminnaars van eenen gulhartigen ongedwongen omgang; dan zag men onzen vriend zich ras verwijderen van de wandelenden; en, eer men zulks bijkans bemerkte, had OOSTERDYK reeds eene aange-

name zitplaats uitgekozen, en zat te leezen; wanneer een ieder, die hem maar eenigzins kende, zijne aandacht vreesde te stooren.

Wij kunnen ons onzen vriend nooit beter, dan dus handelende, voor oogen stellen; te meer daar dit bedrijf nimmer, onder de grillige vertoning van meerdere kunde, geschiedde, of met de minste verwaarlozing van burgerplichten of welvoeglijkheid gepaard ging.

Uit zulke bijzonderheden moeten de natuurlijke neigingen, en eigenaartige gemoedsbewegingen der menschen, worden afgeleid. Uit zulke bijzonderheden moeten wij vooral den leergierigen aart, en onophoudelijke weetlust van OOSTERDYK leeren kennen.

PLUTARCHUS (*), die schrandere tolk der menschlijke natuur, leert ons, dat de luisterrijkste zaken niet altijd deugden of gebreken vertoonen, maar dat eene zeer geringe daad en gezegde, ja zelfs eenige boerterij, menigwerf, schielijker een tafereel der zeden oplevert, dan de bloedigste veldslagen, de grootste legerbenden, en de veroveringen van steden.

De

(*) *In vita Alexandri Edit. Bryani*, pag. 5.

De geleerde BAUDIUS (*) brengt deeze gedagten met nieuwen luister te voorschijn, wanneer hij zegt: men moet den roem van doorluchtige Mannen niet alleen afmeten naar de vrucht van hunne vermaardheid, of naar den luister der eere, die hun bewezen is, maar veel meer, naar het gelijkmatig en eenparig beloop van hunne zeden, het welk zich duidelijker vertoont in gemeenzame verlustigingen, bij huislijke verrichtingen, en in de heiligdommen aan Vesta gewijd, dan in de tegenwoordigheid van geheele volkeren, voor de oogen der menschen, in den luister der wingewesten.

Wij trachten ook OOSTERDYK te beschrijven, zoo als hij was in den gemeenzamen omgang, in gezelschappen, in zijne gesprekken, en voornaamlijk in zijn huislijk leven; waaruit wij wel zomtijds eenige geringe, maar echter ware, en echte, trekken van zijnen aart zullen ontdekken, en dus in staat worden gesteld, om dat geen uit te drukken, dat de Grieken gewoon zijn te noemen: *een beeld, waarin de zeden en wyze van handelen volkomenlijk zichtbaar zijn.*

Maar

(*) In *Oratione Auspic. in C. Plinii Panegyricum, adjecta Plinii Panegyric. Arntzenii*, pag. 432.

Maar hoe zullen wij dat beeld, waarop wij thans alle onze aandacht vestigen, op de best mogelijke wijze treffen?

Zijn gelaat, waarop de vredelievendheid en onschuld uitblonken, hebben wij nog voor onze oogen, en verbeelden ons hem hier nog tegenwoordig te zien, met dien vriendelijken lach, en ongedwongen houding, welke de aandacht zelfs van vreemdelingen opwekte.

Zijne verkering was altijd leerzaam en vermaaklijk: nimmer matigde hij zich eenige meerderheid aan, over minder kundigen, of minder geleerden.

Zijn onderwijs zelfs ging met zulk eene zedigheid gepaard, dat hij zijne verstandige aanmerkingen eerder aan het oordeel van anderen scheen te willen onderwerpen, dan dezelve te doen gelden.

Staatlijke beleefdheden, blijken van ontzag, eerbewijzen en lofbetuigingen, vielen bij hem neder, als de drop des regens op zijn kleed. Onder zijne kunstgenoten, was hij, het geen **SOCRATES** was, onder zijne leerlingen. Men
trok

trok nut uit zijne lesfen , zonder eenig gezag nodig te hebben voor meerder bekwaamheden. Hij hoorde met vermaak de tegenwerpingen van anderen , en lokte zelfs de minstgeoeffenden daartoe uit.

Juist zijnde in oordeel , kiesch in fmaak , en vol van gevoel voor al het fchoone en bevallige , het welk de fraaie kunften vertoonen , was hij niet minder bevoegd , om de werken van den Bouwmeester en Schilder , dan die van den Redenaar en Dichter te beoordeelen. De kunstige taferelen der beste meesteren befchouwde hij altijd met groot vermaak , en verfierte daarmede de kamers van zijn huis , waarin hij leefde , als een ftil burger en braaf huisvader , en waar men nooit hoorde van eenig gefchil.

Zijne getrouwe Gemalin , hem waarder dan fchatten der aarde , zag altijd met blijdfchap uit naar haaren Man. Zijne gewillige dienstmaagden waren met genoegenv vervuld , bij de terugkomst van haaren Heer , van wien zij nimmer eenige trotfche bevelen ontvingen , maar die van haar , als kinderen , verzogt het geen hij nodig had : eene zaak , welke veeltijds ver-

waarloosd wordt door hen, op wier lippen welgeduriglijk de woorden *Vrijheid* en *Gelijkheid* zijn: maar die in hun klein bestek geenzins die deugden betrachten, op welken men beweert, dat het groote Staatsgebouw moet rusten.

Uit dezen nederigen en gemeenzamen omgang met zijne huisgenoten, werd eene wederkerige liefde en achting geboren, waarvan men weinige voorbeelden vindt. OOSTERDYK te dienen, en hem in zijne behoefte behulpzaam te zijn, werd een zegen voor hen, die hem omringden.

Men werd dit gewaar bij elk bezoek, doch voornaamlijk, toen zijn uitgeteerd lichaam zoo zeer hulp en bijstand nodig had. Men zag hier geen vreemdelingen: maar eigene huisgenoten waren om strijd bezig, om den zieken te ondersteunen, en de verdroogde lippen lavenis toetebrenge. Dit was den lijder bijzonder aangenaam, daar zulks doorgaands meer stilte aanbrengt, en meer orde.

De menschen dwaalen veeltijds af van dat geen, het welk hen ware genoegens verschaffen kan, en zoeken buiten, het geen binnen 't huis te vinden is.

Een

Een stil verblijf, waar in men door niemand wordt gefloord, het nodige met bereidwilligheid ontvangt, en geene klagten hoort, is een onwaardeerbare fchat voor een wijs man.

Ondervond **HORATIUS** dit welêer op zijne Sabijnfche landhoeve, alwaar hij vermoeid van den krijg, van zijne tochten ter zee en te lande veilig mogt uitrusten; niet minder ondervond dit **OOSTERDYK**, in zijne gezonde dagen, bij de vreedzame terugkomst in zijne woning, tuin, en vermaaklijk boekvertrek.

Van het bezoeken der veelvuldige zieken en elendigen ontlagen, begaf hij zich tot het lezen van die werken, welke een nieuw licht over de Geneeskunde verfpreiden, of nam zijne toevlugt tot **HORATIUS**, en andere latijnfche fchrijvers; of zag zich door **HOOFD**, **VONDEL** en **ANTONIDES**, overvloedige ftoffe tot nadere befpiegeling, in het vak der nederduitfche taal- en dichtkunde gegeven: terwijl de avond naderde, eer men dien verwagtte, en ter ruste werd genodigd, eer men die verlangde.

Hoe verre wijkt deze levenswijs af van

het gedrag van anderen, die verlaafd aan bepaalde gezelfchappen, ongeduurig worden op het slaan der klok, wanneer dezelve beginnen, die hun huis befchouwen als eene gevangenis, waarin het hun ondraaglijk zou zijn, eenige dagen gezond, en alleen door te brengen, die zich de behoefte van gedurige afwifeling hebben eigen gemaakt, en niet weten, wat het zij, bij zichzelve te wonen: mogelijk de eenige ware staat van geluk, die in dit leven te vinden is.

De beoefening van de befchaafde letteren, en andere kunsten en wetenfchappen, geeft daartoe eene bijzondere aanleiding; dezelve laat nooit iemand ledig, noch maakt hem ooit lastig of verveelend voor anderen, met welken hij moet omgaan. Hierin ieder naar zijn vermogens werkzaam zijnde, worden wel ras de onnutte zorgen verflonden, de tweefpalt vergeten, en het gedruis der twistgierigen niet gehoord.

Men gaat zelfs, van deze bekoorlijke en vrede-lievende uitfpanningen, met des te groter iever, tot de dagelijksche beroepsbezigheden over, om dat men weet, dat de beminnelijke letteroefeningen, na eenige tusfenpozing, des te aangenaamer worden, en duurzamer nut opleveren.

Gelukkig hij, wien zulk een denk- en levenswijze is te beurt gevallen. OOSTERDYK was daarvan in het volle genot.

Kon hij, vooral in de laatste jaaren zijns levens, niet zoveel, als hij wel begeerde, aan zijn aangeboren lust tot oefening voldoen: werd hij menigmaal door zijn beroep daarvan afgetrokken; des te kostelijker werden hem de uren, die hem overfchoten, om die daar aan te befleden.

Maar men vraagt mogelijk, tot welk einde gebruikte OOSTERDYK dien weinigen, maar leerzamen tijd? Was die alleen gefchikt, om hem van het omftuimige gewoel der menfchen, die alles, behalven hunne eigene rust, zoeken, af-trekken? Waren deze uitfpanningen maar alleen gefchikt, om voor zich zelve te leven? Het ware alzo. Wie zou zulks kunnen berispen? te meer, daar de uitwerkzels van zodanige levenswijfs altijd eenen aanmerkelijken invloed moeten hebben op het heil der Maatfchappije.

Dan ik weet, tot wie ik fpreek; moet enig mensch de gezegende vruchten van OOSTERDYKS

ledige uren erkend en geproeft hebben, het is elk lid van dit Eendracht- en Vrijheidsminnende genoodfchap. Al wat hij, in den tufchen-tijd, welke hem van zijne beroepsbezigheden overfchoot, nauwkeuriglijk verzamelde, bragt hij hier ter tafel, en deelde het ons gulhartig mede.

Hij was den 28 December 1755. in dit Genootfchap als medearbeider aangenomenen, bekleedde tienmaal het ambt van Voorzitter, het welk bij ons niet zo zeer eenigen voorrang aanduidt, of meerder gezag inboezemt: maar het welk, even als dat van andere hem in rang volgende leden, enkel en alleen gefchikt is, om, na het verloop der zomerfche afwifelingen, de werkzaamheden des winters te beginnen, de onverhoopte openftaande beurten te vervullen, en onze vergaderingen met dankzegging te fluiten, tot meerdere opwekking van letterkundigen arbeid in het toekomende. — Bij diergelijke gelegenheid weidde zijne ziel uit in het aangename, nuttige, en belangrijke, het welk het vergaderen van eenen genoegzamen voorraad van kunde verfchaft, met eenen nadruk, en een bezef van genoegten, het welk door niemand aan anderen kan

kan worden medegedeeld, dan door hem, die dit bij ondervinding heeft leeren kennen.

Was hij zodaanig als voorzitter; hoe danig een getrouw medearbeider was hij niet! bijkans veertig jaaren lid geweest zijnde van dit Genootschap, moest men hem roemen, dat hij nimmer zijne spreekbeurt had laten voorbijgaan.

Dan de vriendlijke en werkzame OOSTERDYK liet het daarbij geenzins berusten.

Meer dan tachtig maal sprak hij tot ons, of onze reeds ontflapen vrienden.

Gefchied-, Dicht- en Letterkunde waren de meestgeliefde onderwerpen zijner redevoeringen; schoon hij ook niet afliet, menigmaal tot den mensch en zichzelf te spreken: waarvan zijne laatste verhandeling tegen de ontevredenheid over den ouderdom een volkomen bewijs oplevert.

Wij gevoelen nu nog de aangename aandoe-
ningen, welken wij toen gewaar werden, en
verfcheiden van Ul. herinneren zich nog den ge-
noeglijken maaltijd, welken wij dien avond met
hem ten mijnen huize gevierd hebben; eenen
avond

avond, door een uwer medleden hier openlijk erkend voor eenen van de genoeglijkste zijns levens.

Met één woord, wij allen ondervinden, bij deze gelegenheid, dat het gemis van zulk eenen dierbaren vriend onze droefheid thands verdubbelt, en onze rechtmatige vreugde in duurzame rouwe veranderd heeft.

Maar laten wij ons niet toegeven in treuren en weenen, of het onmogelijke begeeren.

De lotgevallen der menschen worden door eene wijze hand bestierd, welker almacht wij moeten aanbidden.

Laten wij liever ons OOSTERDYK trachten te vertegenwoordigen, met alle die bijzondere bekwaamheden voorzien, waarmede hij als Redenaar tot ons sprak, en waarom wij alles zo greetig hoorden, wat door hem werd voorgebragt.

Om van het gewicht van het onderwerp, de bondigheid der redekaveling, de juistheid van stijl, netheid van taal, kieschheid van woorden, welvoeglijkheid der uitdrukkingen, en andere vereischten van den kundigen en wel-
spree-

spreekenden redenaar niet te gewagen. Hoedanig was zijn gelaat en houding, als hij de stoel beklom?

Zijne ongemaakte deftigheid nam onze genegenheid in: zijn minzaam oog lokte de aandacht uit, de wending van zijn hoofd wekte den eerbied op, zijne lieflijke stem en zoetvloeiende taal streelden de zinnen; de gepaste beweging zijner handen, en bevallige zwier, om dezelve, volgens den aart van het onderwerp, ongedwongen te buigen, maakten ons opgetogen.

Dan, ik bemerk, dat ik hier iets begin aftefchilderen, het welk verre boven mijn vermogen is. Gijl. kunt u dit alles veel uitnemender voor oogen stellen, dan ik nabootzen.

Daar was iets in zijne stem, houding, en gelaat, het geen C I C E R O in den grooten Redenaar vereischt, waartoe wel het gezicht en de ooren toegang hebben, maar door geene woorden kan worden uitgedrukt.

De leerzame voordracht geschiedde op eenen aangename en gemeenzamen, maar tevens kunstigen trant.

De

De schilderachtige verhalen gingen met dat natuurlijke en eenvoudige gepaard, waardoor de aandacht gaande gehouden, het verstand opgehelderd wordt, en de ziel, het vermogen ontvangt, om alles wel te bevatten.

Vereischte het gewicht van het onderwerp eenen bijzonderen nadruk, dan kreeg zijne stem dien klem, die kracht, en welluidendheid, welke alleen in staat zijn, om al het belang der voorgestelde denkbeelden aan anderen te doen gevoelen, en in derzelve gemoederen diep in te drukken.

Onze verwondering was dan op het oogenblik daar. Wij wierden bewogen, kregen afkeer van de kwaden, genegenheid voor de goeden, zoo dikwijls OOSTERDYK, redekavelende, zulks begeerde.

Uit hoofde van deze bijzondere kunstvermogens, was hij ook onze voorname redenaar geworden, aan wien, als het belang van onze bijeenkomst zulks vorderde, met eenparige stemmen die post werd toebetrouwd.

Dit bleek reeds in het Jaar 1773, bij gelegenheid

heid der 25ste Verjaaring van de oprichting van dit Genootschap.

Hij werd uit ons allen verkoren, om het begin, de inrichting, voortgang, en bloei van hetzelfde, bij het houden van een staatlijk Feest, in het openbaar te verklaaren, en uitteleggen.

De gepaste redevoering, bij die gelegenheid gehouden, is nog in onze handen, en draagt wel het genoegzame kenmerk van de bekwame hand eens kundigen Schrijvers: maar kan geen het minst denkbeeld geven van de bevalligheid, waarmede dezelve is uitgevoerd. Dit was alleen geschikt voor hun, die hem hoorden.

Deze uiterlijke welsprekendheid was hem aangeboren, en in zijne kindsheid reeds kennelijk, door die sterke begeerte, om in het publiek te spreken, waar in zijn jeugdig hart, gelijk hij zelve getuigt, zich gedurig verheugde, en welke hem altijd bijgebleven is.

Met de welsprekendheid staat in een zeer nauw verband hare scone zuster, de Dichtkunst: maar de eerste was hier hare kracht aan de ongedwongen natuur verschuldigd, de tweede, schoon die ook
al-

alles van de natuur ontleent, is echter meer kiesch van aart, eischt eene bijzondere hulde, en onafgebroken aankleving.

Dit lieten, gelijk wij gezien hebben, hier de beroeps-bezigheden niet altijd toe. OOSTERDYK kon zoo veel tijd aan het beschaaven van alle zijne gedichten niet besteeden, als hij wel wenschte.

De stukken, aan welken hij al zijn vlijt en uitgewonnen uren heeft te koste gelegd, dragen daarvan de duidelijkste kenmerken.

Goedhartig van aart zijnde, en waarlijk deel nemende in de lotgevallen van zijne vrienden en naastbestaanden, waren 'er geene vrolijke feesten of treurenswaardige sterfgevallen, waarbij zijn gevoelig hart zich niet ontlastte, het zij in vreugde-gezangen of in klaag-liederen. Verscheiden gedichten van dezen aart zijn 'er voorhanden, waarvan ik niet twijfel, of een uitgelezen gedeelte zal het licht zien.

Alhoewel het werktuiglijke van maat en rijm, naar ons begrip, geenzins de wezenlijke vereischen van een dichter zijn; zoo is het
ech-

echter betaamlijk , dat ieder , die de hand aan de lier slaat , de maat , en het rijm in zijne magt heeft : vooral daar de trant van vaerfen zo verschillende is , dat 'er bijzondere kunstenaars tot eene goede uitvoering ; van elke foort nodig zijn .

Het zuiver gehoor , en fijn gevoel , waarmede OOSTERDYK de kunst beoordeelde , waren alzins geschikt tot het regelen van allerlei toonen en klanken , en hij had de onderscheidene maat volkomen in zijn bedwang ; het geen hem van zeer veel nut geweest is in het zaamstellen van lierdichten .

De nederduitfche taal ging hem weleer bijzonder ter harte , en maakte , gelijk hij zelve eigenaartig zegt , dat hij geen onwaardig medelid van die bijeenkomsten was , waarin over de befchaving van dezelve gehandeld werd .

De Maatfchappij der Nederlandfche Letterkunde te Leyden , had daarom reeds den 11 Julij 1769 hem ook tot haaren medeërbeider verkoren .

Het ware te wenfchen , dat de gegronde aanmerkingen , welken hij nu en dan over de Ne-

derduitsche taal gemaakt heeft , bij een gezamenld konden worden. Men zou hier ruime stoffe vinden tot nadere overdenking , en , met verwerping van alle beuzelachtige vitterijen , hier de groote verdienften van **HOOPT** en **VONDEL** meer en meer moeten erkennen.

Uit deze zuivere taalkunde ontleende zijne poëzij eene bijzondere kragt. Zij was altoos levendig , zwierig , en zoetvloeiende , verbonden aan het onderwerp , en in eigenaartige woorden en uitdrukkingen vruchtbaar.

Was zij blijde met de blijden of weenende met de weenenden , zij was dienstvaardig voor allen , in het bijzonder voor ons , gelijk de wanden van dit vertrek getuigen.

Wenden wij onze oogen derwaards , met stille traanen betreuren wij het verlies van zulk een braaf en kundig Man , wiens dood eenen bijzonderen invloed op dit Genootschap hebben kan.

Het is waar , wij mogen nog roemen op ervarenere en verftandige leden , maar aan veelen ontbreekt die lieflijke en fierlijke voordragt ,
wel-

welke hem alleen eigen was, en wij allen, wij moeten dit erkennen, misfen die vurige liefde, en onafgebroken genegenheid, waarmede oosterdyk altijd onze bijeenkomsten bijwoonde, en daarin de waare vrijheid en beminnelijke Eendracht befchermdede.

Hij was de Vader des huisgezins, die onze neigingen leidde, die, schoon hij de nederigheid zelve was, uit hoofde van zijne bekende welmeenendheid, zodanig een invloed op onze handelingen had, dat een wenk van zijn zachtzinnig gelaat voor ons genoegzaam was, om zijne begeerte te volgen.

Het gebrek aan zulk eenen leidsman, en de tegenwoordige omftandigheden van het Vaderland, waardoor veelen van de gewone beoefening der Letteren en Wetenschappen worden afgetrokken, geven zekerlijk hier geen vrolijk vooruitzicht. Men is met reden bekommerd voor eenige verflauwing en moedeloosheid. Men vreest voor verflapping in de werkzaamheden, om welke voortekoomen 'er meer dan een verdubbelde arbeid zal noodig zijn.

Dan, wij hebben hier veel genoeg gehad,

verscheidene kundigheden verzameld, en de blijken van een ongeveinsde vriendschap in haren vollen glans genoten. .

Is 'er een groot sieraad uit het midden van ons weggenomen, zijn wij van een dierbaar pand onzer liefde en achting beroofd, laat dit ons niet mismoedig maaken. Wij hadden zederd lang het vermaak van zijne minzame tegenwoordigheid; meer dan 39 Jaaren bevorderde hij onze bloei en welvaart. Wij kunnen in dit verganglijke niet meer begeeren. Zijn voorbeeld moet ons alleen aanmoedigen, en tot een nablijvend erfgoed strekken.

Wij moeten die voordeelen, welken hij uit zijnen wandel, uit zijne letteroefeningen zich heeft eigen gemaakt, zoeken te verkrijgen, hierin zijn de waare rust en zoete kalmte des levens, gelijk wij hier voren reeds hebben aangeetoond, gelegen.

Ons Genootschap is daarenboven van dien aart, dat het, uit hoofde van zijne inrichting, in het bijzonder medewerkt ter bevordering van ware deugd en algemeene kundigheden.

Een

Een ieder brengt hier voor het geen hij meent nuttig te zijn, en men doet daarmede zijn voordeel.

• Een ieder maakt zijne aanmerkingen, en dezelve worden met onpartijdigheid gehoord.

Uit dit alles krijgt de ziel het geen de afgetrokken mensch in zijne binnekamer te vergeefsch zoekt, eene heilzame afleiding, welke hem noch in zijn eens aangenomen begrippen volharden, noch zijne eens welgerangschikte denkbeelden ligtelijk verlaten doet.

Daarenboven heerschen 'er in deze bijeenkomst een zekere ongedwongen omgang en bekoorlijke eenvoudigheid, welke mij altijd in het bijzonder hebben behaagd.

De bekwaame Lofredenaar op HENDRIK ALBERT SCHULTENS spreekt van het Genootschap *Concordia & Libertate*, als zodanig, dat van alle Genootschappen te Amsteldam het minst met uitwendigen luister schittert, maar zoo veel te meer inwendige waarde heeft.

Maar het is onnodig, den lof dezer vergade-

ring te verbreiden. Een ieder fil, vrede- en kunstminnend liefhebber weet dit bij onder- vinding.

Laat ons dan dezelve niet verlaten, maar met eene meerdere hartelijkheid voor derzelve behoudenis werkzaam zijn.

Wij allen worden ook eenmaal afgelost van onzen arbeid.

Nog eenige oogenblikken, en wij worden niet meer gezien, in den afwisfelenden kring der le- ven- den, hier beneden.

Nog eenige oogenblikken, en men spreekt over onze verhuizing, als over die van onzen afge- storven voorganger.

Dat wij dan den tijd, die nog overig is, ons mogen tot nut maaken, en vrij van alle beslom- mering of ruststorende bezigheden, ons onderling mogen vermaaken onder den schaduwrijken lom- mer der bevallige Letterkunde.

Dat wij eindelijk, wanneer het laatste uur daar is, waarop wij onze vrienden en naastbe- staanden, welken onze legerstede omringen, zul-
len

len verlaten, mogen aftreden van dit toneel der wereld met die bedaardheid en volkomen overtuiging eener betere verwisseling, waarmede de uitmuntende OOSTERDYK ons allen heeft toegeroepen,

V A A R T W E L .

D 4

AAN

AAN DEN LEZER.

Daar men op pag. 25 melding heeft gemaakt van gedichten, welken OOSTERDYK op zijn sterfbed vervaardigd heeft, heb ik geoordeeld, dat het niet onvoeglijk was, wanneer die achter deze Lofrede wierden geplaatst; te meer, daar zij een sterk bewijs opleveren voor die bijzondere bedaardheid, en dat christelijk vertrouwen, waar mede OOSTERDYK gestorven is. Ik voege hier nog bij drie Latijnsche Vaersfen van mij, welken op het onderwerp van deze Redevoering betrekking hebben; waar van het eerste, en de volgende Nederduitsche gedichten, op dien genoegelijken avond, waar van op pag. 43 gesproken wordt, ten mijnen huize voorgelezen zijn.

26 October
1795.

J. D E B O S C H.

AD

A D

PATRUELEM CARISSIMUM,
HERMANNUM OOSTERDYK, JOANNIS FILIUM;

HERMANNUS GERARDUS OOSTERDYK.

Si quae, HERMANNE, simul, laeta florente juventa,
Lufimus, Aonio non inamoena choro;

Si placuere meae tibi tunc conamina Musae,

Dixisti, memini, quae placuisse tibi;

Perlege nunc placido quae mitto carmina vultu

Seria, namque seni haec nunc mihi sola placent.

Ut me folarer, cui morbus tempore crescens

Surripuit vires caufaque mortis erit,

Erectoque animo mentem ut mihi corpore in aegro

Servarem sanam, sunt ea scripta mihi;

Quae tamen, hoc posco, tibi soli lecta remitte,

Donec ero, vulgo non ea nota velim.

Nec dubita mendas, quis offendere, notatas

Addere, ut has monitu corrigam ut ante tuo.

Interea melior me tu, dilecte, valet;

Et memor usque esto post mea fata mei:

Donec in aetherea mihi junctus sede perennem

Mecum illic vitam, non removendus agas.

C O N S O L A T I O .

Me tenet, a longo qui crevit tempore, morbus,
Exsuperat vires &, Medicina, tuas.
Consumor totus, vix pellis & ossa superfunt,
Jam restat vitae metaque parva meae.
Conquerar? an taceam? solus qui cuncta gubernat;
Quo sine nil constet, qui negat esse Deum?
Quae fiunt cocco fieri & putat omnia casu,
Quae mutata velit, quodque queratur, habet.
Sorte sua sapiens quacumque sed utitur audens;
Invicium huic quaevis ad mala pectus adest.
Sume animum, mea mens, & summum respice Numen;
Quo tua de coelo teque tuente, tace;
Quid morbum metuas? mortales conterat artus,
Tene etiam hunc pariter frangere posse putes?
Non poterit, confisa Deo, bona si tua noris,
Ipse sibi aeternus fons & origo Deus.

O pereat corpus morbo fatove fenili,
 Hac meliore mei parte superstes ero.
 Huic summus dedit ille Parens perquirere rerum
 Causas & scitis addere scita suis;
 Huic dedit explorare quid utile, quid sit honestum,
 Quodque bonum pariter cernere, quodque malum;
 Quaeque suae prodesse queant sibi velle saluti,
 Atque odisse sibi quae nocitura dedit.
 Tanta potest animi qui munera noscere, felix,
 Qui non a Veri tramite flectit iter,
 Quidquid & eveniat; genus in mortale benigni
 Numinis arbitrio fidit id omne regi!
 Sic aegro tantum mihi non solatia defunt;
 Non animum terrent tela propinqua necis;
 Sic aequam fervero, patiar licet ardua, mentem,
 Gratus & agnosco quae bona mixta malis.
 Membra magis quanquam marcore magisque fatiscunt,
 Attamen ingenii non vigor omnis abit.
 Saepe, fatigaret cum multa negotia sanum;
 Et cuperem Aoniae fila movere lyrae,
 Otia quaesivi; largitur at otia morbus,
 Nec vetat interdum sollicitare chelyn.

Oīa non pariunt mihi cultis taecdia Mufis,
 Fit brevis & lecto carmine longa dies.
 Aedibus inclusam non me mendacia tangunt,
 Quae mala fraus spargit, vel novitatis amor.
 Nunc scio quam conjux optabile fit pia donum,
 Cujus opem & curas dirigit unus amor;
 Qua mutare tuas, dives, nolim, India, gazas,
 Quasve Tagus, vel quas egerit Hermus opes.
 Nunc scio quid sit amor, qui fidos jungit amicos,
 Quorum saepe fruor dulcibus alloquiis.
 Legisse ut profit doctorum scripta sopherum,
 Et cupide Sacros consuluisse libros.
 Sic mihi contingit morbo solamen ab ipso;
 Non me praecipitem mors inopina rapit.
 Fungitur officio monitoris morbus amici,
 Praevius ad portum dux mihi sternit iter.
 Corporis instantem praenuntiat ille ruinam,
 Quod modo quid lactis quo reparetur habet.
 Hoc etenim excepto nutrimentum omne recusat,
 Hoc solum vitam protahit usque meam.
 Instaurare valent vires quae vina labantes,
 Quae profunt aliis, haec mihi vina nocent.

Qui-

Quique fatigatum placida dulcedine mulcet,
 Membraque qui recreat, non mihi formus adest.
 Ecce ruit, ruit illa domus, quam debita coelo
 Mens tenet, hospitium deferit illa suum.
 Terra relinquenda est, & quorsum cogimur omnes
 Munere quot terrae vescimur, ire vocor.
 Me vocat ille Deus; qui me hocce locavit in orbe,
 Linquerem ut hunc, animam se repetente meam.
 Me parere decet; fat longo tempore vixi;
 Vivere dulce fuit, fit quoque dulce mori.
 Quatuor aetatis postquam ter iustra peregi,
 Veris ad adventum quarta recessit hiems.
 Non vita haec tanti est, annos ut vivere plures
 Optarem & Pylii secula longa ducis.
 Res est plena metu vita haec, res plena tumultu,
 Vix unquam placido est aequiparanda mari.
 Quantas bellorum vidi luxique procellas?
 Iras civiles quot cumulasse mala?
 Ut furit Ambitio regnandi & cuncta domandi?
 Quot mala fert auri non satianda fitis?
 Ut tumet infano comitata superbia Luxu,
 Et sibi quae placeant cuncta licere putat?

Est ubi cana Fides & aperto pectore candor,
 Prisca Batavorum gloria, primus honos?
 Ridentur Pudor & Pictas, auctorque salutis
 Quam docuit CHRISTUS, Religionis amor.
 Rebus in humanis nulla est constantia, longus
 Quod labor exstruxit, proruit una dies.
 Summa imis quoties mutantur & infima summis?
 Saepe cadit subito qui modo fulsit honor.
 Quis mala multa, cheu! cura um aut dura laborum,
 Longa quibus premitur vita, referre queat?
 Ille ego, cui medicis jam quadraginta per annos
 Artibus aegrotos cura levare fuit.
 Quot vidi luctus, audivi quotque ululatus?
 Quotque adii afflictas, morte minante, domos?
 Ut vidi uxores moribundos flere maritos,
 Cum sobole ad matris confugiente sinum?
 Ah! quot & ipse, mihi divulsis funere amicis,
 Damna tuli, nullo quae reparata die?
 Quot mihi praeriperent etiamnum fata, manere
 Me salvum in terris fors mea si sineret?
 Ac si nulla meam possent turbare quietem,
 Quod non humanum est, damna, nec ulla mala:

Prospera ad aetatem mihi producenda senilem,
 Quod sperare nefas, si data vita foret;
Cur tamen hac hospes cuperem in tellure morari,
 Caelestem Patriam non peteremque lubens?
Regnat ubi aeternum Pax & Concordia regnat,
 Et purus nostro haud assimilandus amor?
Invidia ignota his, livorque ignotus in oris,
 Has odio ad fedes janua nulla patet.
Has nullae turpant lacrimae, nullaeque querelae.
 Perpetuâ at resonant atria laetitîâ.
Cantantur sacri miris concentibus hymni,
 Quorum materies gloria lausque Dei.
Huc mihi venturo pater o meus obvius ibit,
 Ille pater puero qui mihi raptus erat.
Hac iterum matrem meliori in sede revisam,
 Ibis in amplexus, frater amate, meos.
Hic mihi praereptis iterum conjungar amicis;
 Coelicola Angelicos conspiciamque choros.
Ast haec, Nate Deo, mihi Tu, Deus ipse, paraffi
 Gaudia, profuso parta cruore tuo.
Quo mea, factus homo, moriens peccata lussi,
 Nullaque me laesi Numinis ira manet.

Te colo, te veneror, tibi justas offero grates,

Anchora Tu nostrae sis manesque spei.

Quid morbum timeam? quid tela minantia mortis?

Me juvat in Patriam hanc tendere, Terra, vale.

HERM. GER. OOSTERDIK.

1795.

V I R O A M I C I S S I M O ,
HERMANNO GERARDO GOSTERDYK,
M. D.

*Cum annum agens sexagesimum secundum ipso die
suo natali de Senectute orationem haberet, .*

Die XIX Novembris MDCCXCIII.

Sexaginta duos feliciter ire per annos,
Est, OOSTERDYKI, dos data rara tibi.
Sic vivas valcasque diu, sic laude nitentis
Condecoret duplici Phoebus honore comas;
Monstrat ad aegroti tibi seu medicamina lectum,
Sive tuam infolita temperat arte lyram.
Cara Dei foboles, quorsum vestigia flectis,
Est Charis ante pedes, it comes alma Salus.
Sic tibi, Musarum comiti dum labitur actas,
Vespera transactam claudat amoena diem.
Sic quoque laudatae veniant tibi fata senectae,
Tempora & artificii tam bene scripta manu.
Donec in inmensos solus qui prospicit annos,
Te, sibi quam posuit, ponet in arce sacrum.

E

IN

I N I M A G I N E M

HERMANNI GERARDI OOSTERDYK,
MEDICI, POETAE ET ORATORIS.

Cerne virum, triplici quem Phoebus dote beavit,
Vim docuit medicam, carmina & eloquium.
Ut Tiberis doctae Ciceronis flumina linguae,
Ora OOSTERDYKI sic stupet Ysa sui;
Qualis & audita est Venusini in valle Sabina,
Vatis in Amstelia sic sonat urbe chelys;
Utque Philoctetes sensisse Machaonis artem
Fertur, ab hoc medicam sic habet aeger opem.
Cingite honoratos hederæ ter fronde capillos,
Quos tetigere Deae, Suada, Camoena, Salus.

E P I T A P H I U M.

Quem pudor atque fides, quem vitæ ornabat honestas;
Prudentem & medicum fecerat artis amor.
Qui studiis valuit rebus, & melle fluebat
Dulcius Hyblæo cujus ab ore melos;
Grataque nec citharæ moriens qui plectræ reliquit,
Hoc OOSTERDYKI viscera marmor habet.

1795.

HIERONYMUS DE BOSCH.

TER GELEGENHEID,
DAT DE HEER
H. G. OOSTERDYK, MED. DOCT.
OP ZIJNEN 62ten VERJAARDAG,
IN HET GENOOTSCHAP
CONCORDIA & LIBERTATE,

den 19 November 1793,

EENE REDEVOERING HAD UITGESPROKEN
OVER

D E N O U D E R D O M;

Zijn de volgende dichtregels, uit de penne gevloeid
van een' zijner Toehoorderen, en toegezonden

A A N D E N H E E R E

J E R O N I M O D E B O S C H,

alwaar de Redenaar tegenwoordig was.

Gij glansrijke oogen, blij gelaat,
Gij bos, die nog op 't wezen staat,
Dat vriend'lijke OOSTERDYK doet kennen,
Gij bron van zo veel kunstvermaak,
o Gladde tong en zoete spraak,
Waarmeé hij 't pleit voldong der zaak!
Wie durft nu de Ouderdom nog schennen?

Wie ziet hem twee en zestig jaar,
 En wordt de blijdschap niet gewaar
 Van welbestede levensdagen ?

Latijnsche Dichtkunst ! vlecht een tak
 Om 't hoofd , van die zo kunstig sprak ;
 En ouden dag en ongemak
 Aan al zijn hoord'ren deed behagen.

Een onbedorven jonglingstijd ;
 Een geest , aan zachte deugd gewijd ,
 Gewoon aan die bespiegelingen ,
 Waar de achtbre Wijsheid roem op draagt ;
 Een kunst , die 't ziekbed onderschraagt ,
 De bleeke dood somwijl verjaagt ,
 Zijn , OOSTERDYK , uw zegeningen !

Verrukt door uw welsprekendheid ;
 In 't hart geroerd door haar belcid ;
 Voelt zich dat hart , door drift gedreven ;
 Daar 't zich in uw geluk verheugt ,
 Om van mijne achting voor uw deugd ,
 In 't oogenblik van uw geneugt ,
 U , mede een vriendschapsblijk te geven.

Leef ,

Leef, brave Man, leef gulle Vrind!
Poëet! bij dichtren zelfs bemind!
Nooit kan U de Ouderdom verveelen.
Nog zult gij leeven na uw dood,
Daar uwe roem, den roem vergroot,
Van elk Genootschaps meegencot,
Wien VRIJHEID blijft, door EENDRACHT, streelen.

v. W. N. Sz.

A A N D E N

WELEDELEN ZEER GELEERDEN HEERE

HERMANNUS GERARDUS OOSTERDYK,

M. D.

TER GELEGENHEID VAN ZIJN WELEDELES
TWEËENSESTIGSTEN VERJAARDAG.

Diepdenkende OOSTERDYK! die op Apoll's altaaren
In beide tempelen geleerdheids offer brand,
't Zij ge in der Muzen rei uw dichtgewijde snaaren
Op Maro's flouten toon, of dien der Barden spant,
't Zij ge op Machaon's spoor, door wijsheid aangedreven,
Het zuchtend menschdom, dat door koorts, of pijnen lijd,
Of duizend kwaalen van het kommerbaarend leven
Aan 't zieckbed ligt geboeid, een trouwe toevlucht zijt.
Van

Van kindsbeen af getreên op 't spoor der OOSTERDYKEN

Een wijdberoemd geslacht, dat in deeze eeuw voorwaar
Voor geen in Neêrland in geleerdheid heeft te wijken,

't Zij als Geneesheer, 't zij als groote Redenaar,
En daar ge, als Dichter, ons door 't tokklen uwer snaaren

Zo dikwils hebt vergast met meesterlijken zwier,
Slaat mijne nimph, daar gij thans tweecënfestig jaaren

Op deezen dag bereikt, ook handen aan de lier.
Diepdenkende OOSTERDYK! zal zij uw lof vermelden?

Dit dult uw kiesheid niet; zulks doet mijn Amstelslad,
Zulks doet haar burgrenschaar, zulks doen haar wijsheids hel-
(den,

En Utrechts Hoogeschool, uw wieg, en bakermat,
'k Zwiig dan, hoe ge in den rei van Phoebus letterzoonen

Een eerste plaats bekleed, ik zwiig hoe ge aan het IJ,
Door onvermocide vlijt, en zorg U ziet bekroonen,

Als hoofd van d'eersten post in 't vak der Artzenij,
Ik zwiig—Maar zacht! Mijne nimph tracht hier geen lof te zin-
(gen,

Vergun haar slechts, o Arts! daar zij U thans ontmoet
Op uw verjaardag, in een' rei van feestelingen,

Dat zij met deezen wensch gulhârtig U begroett'.

Leef! leef! steeds vergenoegd bij 't klimmen uwer dagen,
 Dat in den ouderdom gezondheid U verzeil',
 Zij wil op 't hobblig pad uw gangen onderfchraagen,
 Opdat in grijsheid U geen ramp, geen onheil kwel',
 Zo rollen, naar mijn wensch, uw dagen, maanden, jaaren,
 In allen voorfpoed heen, zo zal de wintertijd
 Uws noesten levens aan zijn zomer evenaaren,
 Van hagel, sneeuw en storm des ouderdoms bevrijd,
 Tot ge eindlijk afgeleefd, met vergenoegde fchreden,
 Deeze aard verlaaten zult, om dan een zaalger oord,
 Een hoogst volmaakt gewest al juichende in te treden,
 Waar nimmer ouderdom het ftil genoegen floort.

PHOEBUS HITZERUS THEM MEN, M. D.

Heb dank, o OOSTERDYK! voor 't zielverkwikkend ceten(*),
 Waarop gij heden ons zo fmaaklijk hebt onthaald,
 De Algoedheid geev', dat gij op NOORDWYKS plaats gezeten,
 Op zijne jaaren voor dien maaltijd word betaald.

PHOEBUS HITZERUS THEM MEN, M. D.

(*) Ex tempore onder 't drinken van een pocaal uitgesproken aan 't huis van den Heere J. DE BOSCH, na de Heer OOSTERDYK 'savonds in 't *Concordia* een Verhandeling over den Ouderdom had voorgelezen, verdelende dezelve in gerechten, waarop hij ons op zijn Geboortedag onthaalde, en den Heer NOORDWYK, ons Medelid, een gezonde vrolijke grijsaard van vicrentagtig jaar, toen als een voorbeeld van gelukkigen ouderdom aanhalende.

AAN

A A N

DEN WELEDELEN HEERE

HERMANNUS GERARDUS OOSTERDYK,

OP ZIJN 62sten VERJAARDAG,

den 19^{en} November A^o. 1793.

Gelukkig hij die, zelfs in 's levens winterdagen,
Van zielvermogen sterk, van lichaamskwaalen vrij,
Nog in gezelligheid en vriendschap vind behaagen,
De kunsten mint, en leeft tot nut der maatschappij.
Dit heil, ô OOSTERDYK! smaakt ge, in uw hooge jaaren;
Wier tal gij door een jaar thans weêr vermeerderd ziet:
Gij strekt den kranken nog, in 't heevigst der gevaaren,
Een schrandren ESCULAAP, waar voor de dood zelfs vlied:
Uw onderhoud schenkt hen die in uw vriendschap deelen
Geduurig 't heilzaamst nut en 't schuldloost vermaak:
Gij wist zelfs, dezen dag, het keurigst oor te spreken,
Door uw gerijpt vernuft; uw kunde en kiessehen smaak.

Ge-

Geniet altoos dat heil, dat innig zielgenoegen.

Bereik gelukkig 't eind' van 't roemrijkst levenspad.

Ja zie nog jaar bij jaar bij uwen leeftijd voegen,

Tot uwer vrienden vreugd, tot nut van de Amstelfstad.

J. G. DOORNIK.

DEN WELEDELEN HEERE

HERMANNUS GERARDUS OOSTERDYK,

OP ZIJN' 62sten VERJAARDAG,*den 19^{en} van November, 1793.*

Gewis is 't leven een geschenk der hooge goden
Voor Hem, wiens vrije ziel de wetenschappen eert,
Voor Hem, die 't wuft gewoel der waereld is ontvloeden,
En in 't geheiligd choor van god Apol verkeert:
Schoon onrecht en geweld dees fiddrende aard' doen beven,
Zijn ziel blijft onberoerd bij 't bruischen van denloed:
Schoon hem 't Atheensche volk met Socrates doet sneven,
Hij blijft zichzelf' gelijk in voor- en tegenspoed.
Geen opgeruid gemeen, geen dolken doen hem vreezen!
Zijn ziel blijft altoos kalm, schoon Mavors donder loeit;
Zo kalm, gelijk Apol, uit Thetis schoot gerezen,
Of als een effen stroom die langs de velden vloeit.

Dus

Dus strekt ook, OOSTERDYK! u't leven tot een' zegen:
Gij zijt in uwten kring gelukkig en verheugd;
Uw vrienden achten u, de welvaart lagcht u tegen,
En uwten wellust vind ge in 't oefnen van de deugd.
De god van Delos schonk uw ziel dat kunstvermogen
't Welk zijn weldadigheid weleer aan 't menschedom gaf:
Vaak hebt ge uw' medemenschen muil des doods ontrogen:
Bij uwe nadring sluit zich 't reeds geöpend graf.
Gij zijt de liefling nóch der kuische zanggodinnen;
De lauwer van Apol siert nóch uw achtbaar hoofd;
Minerva ziet u nóch haar heiligdommen minnen,
En 't vuur van uw vernuft is nóch niet uitgedoofd.
Wat kan bij zo veel heil mijn zwakke zangster voegen,
Thans nu gij weêr een jaar bij uwten leeftijd telt?
Geniet noch lang al 't heil dat ge u thans toe ziet voegen,
En tred niet dan zeer spaê naar 't zalig zielenveld;
Naar dat gezegend oord, aan vrede en rust geheiligd,
Waar de onschuld adem haalt na 't uitgestane weê;
Waar, door der goden gunst, de braven zijn beveiligd,
En eeuwig leven in eene onverstoorbre vreed.

Gelijk een reiziger, met onvermoeide schreden,
Der Alpen top bestijgt, en, hoe ook 't onweêr woed',
Den afgrond, onvervaard, vol moeds, durft tegentreden,
Daar 't grootsch Italie in 't verschiet hem lagchend groot:
Treed zo, wanneer gij eens uw vrienden zult begeven,
Met eenen vasten tred naar 't schaduwachtig dal,
Waar Plato, Socrates, en Numa samen leven,
En waar de brave man hen zeker volgen zal.

HELMERS.

1794.

Te AMSTELDAM, bij
PIETER DEN HENGST,
1795.